

BETÆNKNING

Afgivet af Landstingets Kultur- og Uddannelsesudvalg

vedrørende

Forslag til landstingslov om efterskoler.

Afgivet til lovforslagets 2. behandling

Landstingets Kultur- og Uddannelsesudvalg har under behandlingen bestået af:

Landstingsmedlem Kristian Jeremiassen, Atassut
Landstingsmedlem Ole Thorleifsen, Siumut
Landstingsmedlem Aleqa Hammond, Siumut
Landstingsmedlem Olga Berthelsen, Inuit Ataqatigiit
Landstingsmedlem Juliane Henningsen, Inuit Ataqatigiit

Landstingets Kultur- og Uddannelsesudvalg har efter 1. behandlingen under EM08 den 12. november 2008 gennemgået forslaget.

Forslagets formål

Formålet med forslaget er at sikre et lovgrundlag for efterskoler i Grønland, hvilket længe har været et ønske.

Møde

Udvalget har afholdt et orienteringsmøde med Landsstyremedlem Tommy Marø, hvor de af Landstinget partier, der ikke er repræsenteret i udvalget, ligeledes deltog. Udvalget fandt orienteringsmødet udbytterigt for udvalgets arbejde med forslaget.

Forslagets 1. behandling under EM 2008

Ved 1. behandlingen støttede alle partierne forslaget.

Siumut fandt det vigtigt, at metoden "*effektiv pædagogik*" også bliver anvendt i efterskolen. Denne metode kender eleverne fra folkeskolen. Ligeledes fandt partiet det glædeligt, at undervisere på efterskolerne kan deltage i kurser, der gennemføres af Inerisaavik. Endelig understregede **Siumut** vigtigheden af, at nedsættelsen af forældrebetalingen er fleksibel, særligt i lyset af den nuværende globale økonomiske krise, hvor betalingsevnen kan ændres for måned til måned.

Inuit Ataqatigiit og **Siumut** fandt det u hensigtsmæssigt, at elever, der ikke har fuldført 10 års skolegang kan optages på en efterskole, uden mulighed for at fuldføre målsætningen i Landstingsforordning nr. 8 af 21. maj 2002 om folkeskolen. Partierne henstillede derfor til Landsstyret, at dette indbygges i loven om efterskoler. **Inuit Ataqatigiit** støttede i princippet ideen om, at metoden "*effektiv pædagogik*" skal følges i efterskolerne. Men stillede spørgsmål om dette ikke er i strid med, at efterskolerne skal opbygge deres eget værdigrundlag? Endelig fandt **Inuit Ataqatigiit** det forkert, at forslaget tager udgangspunkt i dansk lovgivning – der er store forskelle mellem de to lande.

Atassut fandt, at de lovmæssige rammer for folkehøjskoler og udkastet til lov om efterskoler kan sidestilles med hinanden. Partiet ønskede dog at understrege, at der er forskel på målgrupperne for de to forskellige institutioner, og at de derfor også bør behandles forskelligt. Endelig indstillede **Atassut**, at de mange høringssvar blev inddraget i det videre udvalgsarbejde.

Demokraterne støttede som helhed forslaget, men opfordrede Landsstyret til at sikre, at frafaldet bliver så lille som muligt. Samt at undersøge, hvilke faktorer der spiller ind, når en elev afbryder sit ophold og tager hjem. **Demokraterne** understregede vigtigheden af gode sprogkundskaber i flere sprog, og fandt det vigtigt, at dette bliver højt prioriteret i pensumplanerne.

Kattusseqatigiit Parti fandt at forbedring af karakterer fra folkeskolen burde have været medtaget i formålet for efterskolerne. På samme måde fandt **Kattusseqatigiit Parti**, at det ikke er nok, at efterskolerne i undervisningen skal kunne måle sig med kravene i folkeskolen. Paritet mener, at efterskolerne skal være et sted, hvor der mindst tages et skridt videre end folkeskolen. Desuden spurgte **Kattusseqatigiit Parti** direkte til, om reglerne for forældrebetaling i forslaget også ville komme til at gælde for de forældre, hvis børn allerede nu går på en af de midlertidige efterskoler? Samt hvilken betydning forslagets vedtagelse vil få for betalingen for dem, der vælger at tage på efterskole i Danmark?

Udvalgets bemærkninger til forslaget

Udvalget for Kultur og Uddannelse finder det glædeligt, at alle partier i Landstinget støtter forslaget. Udvalget bemærker, at Landsstyret har erklæret sig åbne overfor ændringer i forslaget, og har udtrykt sin villighed til at besvare alle spørgsmål, udvalget måtte have. Udvalget påskønner dette.

Under udvalgsbehandlingen af forslaget har udvalget drøftet følgende punkter:

Muligheden for af tage afsluttende eksamen på efterskolen

Udvalget har indgående drøftet det faktum, at det med nuværende forslag er muligt for et ungt menneske at tage på efterskole her i Grønland uden at have gennemført folkeskolen. Et enigt udvalg finder ikke, at det harmonerer med gældende lovgivning og formålet med forslaget. Udvalget skal derfor anmode Landsstyret om inden 3. behandlingen af forslaget at fremsætte ændringsforslag, der tilsikrer at elever kan tage den afsluttede folkeskoleeksamen på en efterskole i Grønland.

Metoden "effektiv pædagogik" anvendelse på efterskolerne

Udvalget bemærker, at Landsstyret er positivt overfor forslaget om, at undervisningsmetoden "*effektiv pædagogik*" skal anvendes som undervisningsmetode. Udvalget kan se det ønskværdige i dette. Særligt da efterskolen i Grønland kan ses som en forlængelse af folkeskolen. Udvalget mener dog, at det bør være op til den enkelte efterskole selv og såfremt Landsstyret ønsker at indskrive det i lovgivningen skal det formuleres således:

"Effektiv pædagogik" kan anvendes som undervisningsmetode på efterskolerne.

Forældrebetalingen

Udvalget finder det glædeligt, at forældrebetalingen for efterskoleophold afhænger af forældrenes indkomst. Udvalget havde gerne set, at det også kommer til at gælde for de midlertidige efterskoler. Landsstyret oplyser, at der arbejdes på denne problemstilling og udvalget vil afvente Landsstyrets orientering om dette. Med hensyn til forældrebetalingen for elever, som f.eks. tager på efterskoleophold i Danmark har Landsstyret tilkendegivet, at den nuværende ordning vil blive bibeholdt. Udvalget vil bede om en uddybning om baggrunden for dette. Endelig vil udvalget påskønne, hvis Landsstyret inden 2. behandlingen af forslaget vil uddybe, hvilken beregningsmetode, der ligger til grund for fastsættelsen af forældrebetalingen til 731 kroner pr. uge,? Desuden ønsker udvalget uddybet hvad der konkret menes med § 14, stk. 7 "markante indkomstændringer"? Udvalget finder udtrykket upræcist. Desuden kan det lægge op til vidt forskellige tolkninger.

Efterskolernes juridiske status og finansieringen af efterskolerne

Udvalget bemærker, at Landsstyret følger dansk lovgivning på området og har indskrevet i forslaget, at efterskolerne er selvejende institutioner.

Uddannelsesinstitutioner som selvejende institutioner er kendt i Danmark. Ud fra grønlandske forhold findes der, så vidt det er udvalget bekendt, kun 4 selvejende institutioner under udvalgets ressort område – Sulisartut Højskolia og Knud Rasmussenip Højskolia, samt friskolerne.

Udvalget finder det interessant, at Landsstyret ønsker at etablere efterskolerne som selvejende institutioner og vil gerne anmode Landsstyret om at uddybe, hvilke fordele Landsstyret ser i dette, ud over at efterskolerne selv kan beskrive deres eget værdigrundlag? Udvalget finder, at forslaget lægger op til en reelt offentligt drevet

efterskole. Dette ud fra at det må forventes, at de samlede forældrebetalinge kun vil udgøre en minimal del af de samlede udgifter ved at drive efterskolerne. Det er således indskrevet i forslaget, at Landsstyret inden for et på landstingsloven fastsat beløb, yder:

- grundtilskud,
- taxemetertilskud og
- indkomstbestemt støtte til nedsættelse af forældrebetaling.

Endvidere afholder Landsstyret udgifter til:

- elevernes rejse fra hjemmet til efterskolen og fra efterskolen ved afbrydelse eller afslutning af opholdet, og
- elevernes rejse fra og til efterskolen ved nære pårørendes alvorlig sygdom eller dødsfald.

Der udover fremgår det af § 16, at Landsstyret kan yde tilskud til kurser og kan yde tilskud til aflønning af forstandere og lærere, der har helt eller delvist tjenstefrihed under forsat uddannelse. Endelig fremgår det af bemærkningerne til forslaget, at Hjemmestyrets almindelige regler for regnskabsføring skal følges.

I forlængelse af dette savner udvalget en entydig beskrivelse af, hvilke frihedsgrader den selvejende institution vil have, samt hvad der er den selvejende institutions ansvar og kompetence, og hvad der er Landsstyrets ansvar og kompetence?

Så vidt det er udvalget bekendt, har selvejende institutioner udstrakt autonomi, hvilket udelukker Landsstyret fra at handle i forbindelse med disciplinære problemer på efterskolerne og overenskomstmæssige spørgsmål. Sidstnævnte da efterskolerne selv skal forhandle overenskomster med de relevante parter. Endelig er Landsstyret afskåret fra at handle, hvis der opstår problemer med hensyn til vedligeholdelse af bygningerne og de sanitære forhold set ud fra et sundhedsmæssigt synspunkt.

Udvalget er desuden interesseret i at vide, hvordan elever og lærere er dækket forsikringsmæssigt? Endelig ønsker udvalget uddybet, hvordan Landsstyret er stillet, såfremt en efterskole beslutter at lukke, eller har oparbejdet gæld, som bliver misligholdt, hvorfor kreditorer søger efterskolen erklæret konkurs. Vil f.eks. Landsstyret have mulighed for at handle, såfremt det kommer til Landsstyrets kendskab, at en eller flere efterskoler får store økonomiske problemer.

Udvalget noterer, at Landsstyret skriver, at høringssvarerne i vide muligt omfang er indarbejdet i forslaget. Udvalget vil gerne vide om indarbejdelsen har givet anledning til væsentlige ændringer af grundlaget for fremsættelsen eller om indarbejdelsen har betydet, at forslaget har været sendt i fornyet høring?

Udvalget bemærker, at det i forslaget er indskrevet, at det skal være muligt for efterskolerne at overføre uforbrugte midler fra et regnskabsår til et andet. Udvalget forstår ikke baggrunden for dette, hvis efterskolerne skal være selvejende, da der så ikke vil være noget til hindre for de kan gøre dette uden det indskrives i loven.

Udvalget tager det for givet, at såfremt efterskolerne gives mulighed for at overfører uforbrugte midler fra et regnskabsår til et andet så synliggøres denne adgang i Finansloven ved en tekstanmærkning. Desuden forventes det, at der fastlægges klare regler for, hvorledes de overførte midler synliggøres på regnskabet og adskilles fra efterskolens øvrige driftsmidler. Det er således meget væsentligt, at der regnskabsmæssigt til enhver tid kan redegøres for placeringen af og disponeringen af de offentlige midler, der ydes til efterskolen i direkte og indirekte tilskud. Landsstyrets bekræftelse på imødekommenelse af disse problemstillinger imødeses i Landsstyrets svarnotat ved 2. behandlingen af forslaget.

Faktuel viden på området

Etablering af efterskoler i Grønland er nyt, når der ses bort fra de midlertidige efterskoler. Det betyder, at der endnu ikke er indsamlet mange erfaringer på området, og den generelle viden på området er begrænset.

Har Landsstyret overvejet at vente med at gøre efterskolerne selvejende institutioner indtil Landsstyret har tilstrækkelig erfaring med efterskolerne således, at der kan opnås et bedre erfaringsgrundlag. Landstinget kan da senere tage stilling til et spørgsmålet om efterskolerne skal være selvejende institutioner eller offentlig drevet.

I mellemtiden kan der udarbejdes årlige rapporter om efterskolernes status. Rapporterne bør omfatte talmateriale over antallet af ansøgninger, antallet af optagne, antallet af elever, der gennemfører og antallet af afbrydelser før tid. Sidstnævnte angivet med årsag til afbrydelsen af skoleforløbet, og hvornår i forløbet det sker. Samt i anonymiseret form hvilke karakterer de enkelte elever har opnået og hvis eleverne tidligere har været til en tilsvarende eksamen, hvilket karakter de havde opnået dengang. Elevernes alder, samt endelig opgørelse af, hvilke byer og bygder eleverne kommer fra.

Udvalgets indstillinger

Et enigt Udvalg indstiller med disse bemærkninger forslaget til vedtagelse.

Med disse bemærkninger skal Landstingets Kultur- og Uddannelsesudvalg overgive forslaget til 2. behandling.

Kristian Jeremiassen
Atassut

Ole Thorleifsen
Siumut

Juliane Henningsen
Inuit Ataqatigiit

Aleqa Hammond
Siumut

Olga Berthelsen
Inuit Ataqatigiit

